రాబందులు

రెవిన్యూ స్టాంపు మీద సంతకం చేస్తున్నప్పుడు జానకి చేతివేళ్ళు వణికాయి. ఇదే ఆమె ఆ ఆఫీసులో తీసుకునే ఆఖరు జీతం. పర్యధ్యానంగా డబ్బందుకొని, యాంత్రికంగా పర్సులో పెడ్తూ, బరువుగా బయటికి నడిచే జానకిని చూసి, ఆఫీసులో కొందరు జాలిపడ్డారు. మరి కొందరు జాలిపడుతున్నట్టు ముఖాలు పెట్టారు.

జానకి తలవంచుకొని కాళ్ళీడ్చుకొంటూ పేవ్ మెంటు మీద నడవ సాగింది. ఆమెకు భవిష్యత్తంతా అంధకారమయంగా కనిపించ సాగింది. రోడ్డుకు అటూ యిటూ వందల సంఖ్యలో జనం నడిచి పోతున్నారు. కార్లూ, రిక్షాలూ రణగొణ ధ్వనిచేస్తూ పరిగెత్తు తున్నవి. కాని, జానకి యివేమీ గమనించే స్థితిలో లేదు. తను హఠాత్తుగా ఏదో నిర్జన ప్రదేశానికి విసరి వేయబడినట్లు ఆమెకు అనుభూతి కలిగి, మనస్సు గిలగిల కొట్టుకున్నది.

వీధి దీపాలు వెలిగాయి. జానకి నిద్ర మైకంలో వున్న దానిలా తడబడుతూ నడిచి, అలవాటు ప్రకారం లక్డీకాపూల్ బస్స్టాండు దగ్గర నిలబడింది. ఆమె అలోచన లిప్పుడు పర్సులోవున్న తొంభై నాలుగు రూపాయల చుట్టూ తిరగ

సాగినై. ఈ డబ్బుతో ఎన్నో వారాలు కాదు. రోజులు బతకటమే కష్టం అనుకున్నది జానకి. ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే అమ్మ ఎవ రెవరికి ఎంత ఇవ్వాలో ఏకరువు పెడుతుంది.. అవన్నీ వెంటనే తీర్చవలసిన అప్పులు. ఆ మొత్తం అరవై రూపాయలకు తక్కువ వుండదు. ఇందులో అమ్మను తప్పుపట్టేందు కేమీ లేదు. పాపం ఆమె మాత్రం ఏ చేస్తుంది.? అన్నీ ఇంటి అవసరాలకు తప్పని సరిగా అయ్యే ఖర్చులే. అసలే జబ్బు మనిషి. తనకు ఉద్యోగం పోయిందని తెలిస్తే...

ఈ దుస్థితికంతా కారణం ఆ సర్వీస్ కమిషన్ కాండిడేట్! ఇంతకాలంగా ఎక్కడెక్కడో కాలక్షేపం చేసి ఆవిడ హఠాత్తుగా వచ్చి తన ఆఫీసులో, తన కుర్చీమీదే వాలాలా? ఇంతకూ, సావిత్రి అదృష్టవంతురాలు. తను ఆమెకన్న ఒక రోజు జూనియర్. ఒక్కరోజు జూనియర్ అయినా, జూనియరే నట! అవును, కాదనలేం. నిమిషాలూ, క్షణాలే వ్యక్తుల జీవితాలను తలక్రిందులు చేస్తూంటే. ఇరవై నాలుగ్గంటల కాలానికి మరెంత అద్భుతశక్తో వుండి తీరుతుంది. సీనియర్ (ఇరవై నాలుగ్గంటల) పనిచెయ్యక పోయినా, తీసేసేందుకు రూల్సు ఒప్పవట. అవును. ఇదీ కాదనలేం...

ప్రపంచంలో సుఖసంతోషాలన్నీ అదృష్ట వంతులకే భుక్తమైనట్లు, ఈ రూల్సు వాళ్ళకే ఊడిగం చేస్తుంటాయ్. కాకపోతే, సావిత్రికి వుద్యోగం వుండడ మేమిటి. తనకు పోవటం ఏమిటి! అసలా సావిత్రికి ఉద్యోగం చెయ్య వలసిన ఖర్మేం? అలనాటి సత్యభామా దేవికి ఏడు వారాల నగలుంటే, యీ సావిత్రికి ఏడు రోజుల నగలైనా వుండివుం

టాయి. రోజూ నగలు మార్చి మార్చి వేసుకున్నట్టే కనిపిస్తుంది. కట్టినబట్ట కట్టకుండా ముస్తాబై, సకాలంలో ఆఫీసుకు రాగలదు. ఏదో కాలక్షేపం కోసం ఉద్యోగం చేస్తున్నాననీ, శేషో, మాషో పెళ్ళి కాగానే మానేస్తాననీ. రోజు కోసారైనా ఆఫీసులో ఎవరికో ఒకరికి చెపుతుంది. ఒళ్ళువంచి పని చెయ్యదు. పని చెయ్యమని గట్టిగా మందలించే దమ్ములు ఆఫీసులో ఎవరికీ లేవు. రంగురంగుల చీరెలు కట్టి వన్నెలూ చిన్నెలూ ఒలక బోస్తూ, ఆఫీసులో అందర్నీ చిరునవ్వుతో పలకరించే సావిత్రి అంటే అందరూ ముచ్చట పడి పోతారు...

తన దీనస్థితికి ఆఫీసులో అందరూ మొసలి కన్నీళ్ళు కార్చిన వాళ్ళే. కాని, ఉద్యోగం అవసరం లేని, ఒక్క రోజు సీనియర్ అయిన సావిత్రిని మాత్రం అక్కడే వుంచి, తనకు మాత్రం ఊస్టు చేయాలా? తను సావిత్రి లాగా కాలక్షేపం కోసం ఉద్యోగం చేస్తున్నట్టయితే, తప్పక దానికి రాజీనామా యిచ్చి ఆ ఒక్క రోజు జూనియర్‌కు సహాయపడి వుండేది...

దేవుడు కూడా దురదృష్టవంతుల ప్రార్థనలు వినిపించుకునే వాళ్ళా కనబడడు. ఈ వారం రోజుల్లో తను ఒక్కడు కాదు-ఎందరెందరు దేవుళ్ళకో మొక్కుకున్నది. ఎవరూ మొరాల కించినట్టులేదు. న్యాయం, ధర్మం అంటూంటారు. ఆ ధర్మదేవత మాటేమిటి? నికృష్ట జీవులూ, దీనాతిదీనులూ అయిన తనలాటి వాళ్ళ రక్త మాంసాలంటే, కన్నీళ్ళంటే ఆ దేవత కిష్టమా? ఇంకా ఆమె అనాగరికంగానే వుందా?

ఇరవై ఏళ్ళయినా నిండీ నిండని తను, ఏ మహాపాప చేసింది? గుమాస్తాగిరి చేస్తూ, ఏదో విధంగా సంసార

దుకొస్తున్న నాన్న మరి నాలుక్కాలాలపాటు ఎందుకు బతికుండ కూడదు? ఎలాంటి కిరాతకప్పనులూ, అవినీతి కార్యాలూ చేసివుండని నాన్నను హఠాత్తుగా ఆ గుండె జబ్బు ఎందుకు పొట్టన పెట్టుకున్నది? ఆ నాటి నుంచీ రోగిష్టి తల్లీ, పదేళ్ళ తమ్ముడి బాధ్యతలు తన నెత్తిన పడినై. టైపిస్ట్ ఉద్యోగం సంపాయించి ఇన్నాళ్ళుగా ఆ బాధ్యతల్ని ఎలాగో నిర్వహించుకు వస్తున్నది. ఇప్పుడు? మళ్ళీ ఎంతమంది చుట్టూ తిరిగి, ఎన్నాళ్ళు ప్రయత్నంచేస్తే ఆ ఉద్యోగం దొరుకుతుందో...

జానకి మనస్సు అంతూ పొంతూ లేని ఆలోచనల్లో గిజగిజలాడుతున్నది. బస్సు లొకటొకటే వచ్చి, ఆగకుండా పోతున్నై. కొందరు మగవాళ్ళు బస్సుతో పాటు పరిగెత్తి ఎక్కి పోతున్నారు. మరి కొందరు అందుకోలేక రొప్పుతూ రొస్తూ తిరిగొచ్చి, బస్‌స్టాపు దగ్గర నిలబడుతున్నారు. క్రమ క్రమంగా, గండు చీమల పుట్ట పగిలినట్టు జనం నిండిపోతున్నారు. జానకి ఆ జనాన్ని చూసి బెదురుకు పోయి ఎదురుగా వున్న షాపులోని గోడగడియారం కేసి చూసింది. తొమ్మిది గంటలు! తను అక్కడికొచ్చి రెండుగంటలయిందన్నమాట. యింతవరకూ తను బస్సెక్కలేకపోయింది. అలాంటిప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేదు. పరుగెత్తి బస్సెక్కేశక్తి మాటటుంచి తనలోని నిలబడే ఓపికూడా నశిస్తున్నట్టు ఆమె భయ ...ది. తనలోని జీవశక్తిని పాదాలద్వారా, భూదేవి హరిం చే...దా, అనుకున్నది జానకి.

మరోబస్సు వచ్చింది. అది తా నెక్కవలసిన ఇరవై ఒకటో నంబరు బస్సుకాదు. తనింతవరకూ సరిగా చూడ లేదుగాని, ఆ నంబరుగల బస్సులు, యీ రెండుగంటల కాలంలో, ఒకటికన్నా ఎక్కువ వచ్చివుండవు. పేరుకు ప్రతి నలభై నిమిషాలకో బస్సని; కాని గంటా గంటంబావు స్టాండులో నిలబడకుండా, ఆ బస్సు తనకెన్నడూ దొరక లేదు. హైదరాబాదు నగరంలో అన్ని బస్సులూ ఒక ఎత్తు ఈ ఇరవై ఒకటోనంబరు బస్సు ఒకటీ ఒకఎత్తు. అదీ వచ్చి పోయే రూట్ తతిమ్మా అన్ని బస్సులకంటే ఎక్కువదూరం. అన్ని వేళలా జనంతో కిటకిట లాడిపోతూవుంటుంది.

తొక్కిసలాడుతున్న జనంతో బస్సువచ్చి ఆగింది. జానకి ఏనాడూలేని చొరవతో, కొందరు మగవాళ్ళను తోసుకుంటూ ముందుకు వెళ్ళి పుట్‌బోర్డుమీద కాలు పెట్టింది. అందులో నలుగురైదుగురు నెట్టుకుంటూవచ్చి ఆమెను పక్కకుతోసి బస్ ఎక్కేశారు. బస్ కదిలింది. జానకితూలి కిందపడబోయి, ఎలాగో కాలు నిలదొక్కుకున్నది. అంతలో వెనకనుంచి మగగొంతు, "ఇంతరద్దీలో మగవాళ్ళను తోసుకుంటూపోయి, ఆడవాళ్ళు బస్ ఎక్కాలని చూడటం ఎందుకో తెలీటంలేదు." అన్నది.

వీపుమీద ఛెళ్ళున చరిచినట్టయి జానకి వెనక్కు తిరిగిచూసింది. ఓ పొడవాటి యువకుడు చేతిలో రెండు మూడు రకరకాల వారపత్రికలు పట్టుకుని నిలబడివున్నాడు. మనిషిలో నాగరికతకంటె, నాజూకుతనం ఎక్కువగా కనిస్తున్నది. దెబ్బతగిలిన కంటికి చల్లగాలికూడా బాధాకరం.

గానే ఉంటుంది. జానకి మనస్సు అసలే వికలంగా ఉన్నదేమో, ఆ యువకుడి మాటలతో భగ్గుమన్నది.

"ఇంత పొద్దుపోయి ఒక ఆడమనిషి తమ కళ్ళఎదటే, రెండు గంటలుగా బస్సుకోసం నిలబడి ఉన్నదన్న జ్ఞానం కూడా లేకుండా, అలా ముందుకు తోసుకుంటూపోయి బస్సెక్కారే మీ మగాళ్ళు! వాళ్ళకి చెప్పండి ఆ బుద్ధి!" అన్నది జానకి కోపంగా.

"అందర్నీ కలిపి తిడతారెందుకు?" అన్నాడు యువకుడు రోషంగా. అంతలో అతని ప్రక్క ఉన్నవాళ్ళు, అతణ్ణి మరి మాట్లాడవద్దని వారించారు.

మరుక్షణం జానకి తనను తను సంబాళించుకున్నది. తన తొందరపాటుకు సిగ్గుపడింది. ఇంతకుపూర్వం ఎన్నడూ తనిలా ఎవ్వరితోనూ పేచీపడి ఎరగదు. తను ఫుట్‌బోర్డు మీదినుంచి కింద పడిపోయి ఉండేదాన్నని హెచ్చరించేందుకే అతనలా మాట్లాడి ఉంటాడు;

సహనం, సభ్యత, సంస్కృతి, సంస్కారం, శీలం – ఇవన్నీ మానవుడి మానసికస్థితి ప్రశాంతంగా ఉన్నప్పుడే అతడికి ఉపకరిస్తాయేమో; కాని, అలాంటి ప్రశాంత పరిస్థితి బహు అరుదుగానే అతడికి లభ్యమవుతుంది. మనిషి మహానగరాలనబడే కారడవుల్లో బతుకుతున్నాడు. ఇక్కడ మరో రకం ఆటవికనీతి అమలు జరుగుతున్నదేమో.

జానకి తనేదో పెద్దతప్పు చేసినట్టు బాధపడసాగింది. ఆమె పక్కగా ఎవరో వచ్చి నిలబడ్డారు. జానకి తలతిప్పి

చూ చేంతలో "మీ రెక్కడిదాకా వెళ్ళాలండీ?" అన్న ఆడ గొంతు ఉర్దూలో సన్నగా, ఎంతో మృదువుగా వినిపించింది.

జానకి ఆ ప్రశ్నించిన స్త్రీకేసి చూసింది. ఆమె ధరించిన ఎర్రటి నైలాన్ చీర, ఆకుపచ్చ జాకెట్ బస్‌స్టాండు పక్కనున్న విద్యుద్దీప కాంతిలో మిలమిలా మెరసిపోతున్నాయి. మనిషి తెల్లగా, పొడవుగా వున్నది. ఎంతో అందమైన ముఖం. ఆవిడ ప్రశ్నించిన మాటే మరచి, జానకి కళ్ళింత చేసుకుని చూడసాగింది. లిపిస్టిక్ వేసుకున్న ఆ సుందరి పెదాలమీద చిరునవ్వు కదుల్లాడింది. ఆమె వయస్సు ముప్పై, ముప్పై అయిదు సంవత్సరాల మధ్య వుంటుంది. కాని, శరీరంమీద ఇంకా ఆ చివురుటాకు నవనవత్వపు తళుకు తగ్గిపోలేదు. దేహం యిప్పుడిప్పుడే తన సన్నని నాజూకుతనం విడిచి, గుండ్రగా బొద్దుతేల బోతున్నట్లు కనిపిస్తున్నది. ఎంత సింపుల్‌గా, ఎంత అందంగా వున్నదామె, అనుకున్నది జానకి.

"మీ రెక్కడిదాకా వెళ్ళాలండీ?" అని ఆ సౌందర్యరాశి మళ్ళీ అంత మృదువుగానూ ప్రశ్నించింది. ఆ స్వరంలో ఎంతో గొప్పింటి లక్షణం, మర్యాదా జానకికి కనిపించాయి. రూపానికి తగిన సంస్కారంకూడా వుంది మనిషిలో—

"అల్లావుద్దీన్ బంగళా దగ్గరదాకా వెళ్ళాలండీ," అన్నది ఉర్దూలోనే.

"నేనుకూడా బేగంపేట దాకా వెళ్ళాలి. ఫర్వాలేదు. తోడు దొరికారు. పొద్దు పోయిందని భయపడుతూనే వచ్చాను" అన్నదామె.

జవాబుగా జానకి ఓ పేలవమైన నవ్వునవ్వింది. ఇంకో రోజైనయి వున్నట్టయితే ఆమెతో సరదాగా కబుర్లాడి ఉండేది. ఈనాడు జానకిమనస్సు కలతబారి ఉన్నది.

"అసలేనాడూ బస్సులెక్కిన దాన్నికాను. మావారు_ జిల్లా కలెక్టర్...తన స్నేహితుడెవరికో ఓ వారంరోజులు అవసరం అంటూ కారు తీసుకుపోయారు." అన్నదా స్త్రీ.

జానకి ఎంతో ఆశ్చర్యంగా ఆవిడకేసి చూసింది. కొంచెం విలువైనచీర జాకెట్ తప్ప, ఆమె శరీరంమీద అంతహోదాగల కలెక్టర్ భార్య కుండవలసిన నగానట్రా ఏమిలేవు. మెడలో ఓ నల్లపూస దండమాత్రంవుంది. చేతులకూ ఎరుపూ పసుపూ రంగురంగుల మామూలు గాజులు, మర్యాద, మన్ననా తప్ప డాబూ దర్పంలేని మనిషన్నమాట.

"మీ వారు ఏ జిల్లాలో పనిచేస్తున్నారు?" అని అడిగింది జానకి. ఎంతో గౌరవం,నమ్రతా ఉట్టిపడే గొంతుతో.

"ఆయనపేరు వినేవుంటారు. సులేమాన్ ఖాన్, తెలంగాణాలో పనిచేస్తున్నారు." అంటూ ఆ స్త్రీ బస్ వచ్చేవైపుకు ఓమారుచూసి, కొంచెం విసుగ్గా "ఈ బస్సుల్ని నమ్ముకుని లాభంలేదండి. అయినా నే నెప్పుడెక్కాను గనుక బస్సులు. ఇది నాకు తెలియని మేళాం. ఈ దగ్గర్లోనే నా స్నేహితురాలి ఇంట్లో ఫన్క్షన్ ఏదో వుంటే వచ్చాను. టాక్సీలో ఒంటరిగా వెళ్ళాలంటే భయం వేసింది. అసలే రోజులుబాగా లేవు. చూడండి" అన్నది.

మనిషి చూడటానికి ఎంత సాధారణంగా వుందో, తెలివితేటల్లో అంత అసాధారణురాలుగా జానక్కి కని

పించింది. "మరోలా అనుకోకండి. మీరు హైదరాబాదులోనే వుంటున్నారా?" అనడిగింది జానకి.

ఆ ప్రశ్న వింటూనే ఆ స్త్రీ చిన్నగా నవ్వుతూ "వారక్కడా నే నిక్కడా! ఏం చేస్తాంలెండి; ఎదిగొచ్చే పిల్లల బాధ్యతలు తప్పేవి కాదుగదా. వాళ్ళ చదువుల కోసం నే నిక్కడే వుంటున్నాను. ముగ్గుర్లో పెద్దది మొదటి సంవత్సరం మెడిసన్ చదువుతున్నది. మగపిల్లలిద్దరూ హైస్కూల్లో చదువుతున్నారు" అన్నదామె.

అదీ జీవితమంటే అనుకున్నది జానకి. అంతా పూర్వ జన్మ సుకృతం. సుఖ సంతోషాలకే తప్ప చీకూచింతల కెక్కడా ఆస్కారంలేని నిండు బ్రతుకులు.

"మా కలెక్టరుగారు ఊళ్ళో లేనప్పుడు నే నిలాగే సింపుల్‌గా వుంటాను. ఎంతగొప్ప వాళ్ళింటి ఫన్‌క్షన్‌కైనా వారు లేనప్పుడు చిన్నమెత్తు బంగారంకూడా ధరించకుండా పోవడం నా కలవాటు. ఇది నా పుట్టింటి పెంపకంలోనే వున్నదనుకోండి మా నాన్నగారు నిజాం ప్రభుత్వంలో మంత్రిగా పనిచేశారు. ఆడంబరాలంటే ఆయన కేమాత్రం గిట్టదు" అన్నదాస్త్రీ.

జానకి ఆమె మాటలకు ముగ్ధురాలైపోయింది. మళ్ళీ ఏదో ప్రశ్నింపబోయిందిగాని, అంతలో ఆవిడే, "బేగం పేటలో-ఆ రోడ్డు మలుపుకు, కుడిచేతివైపున కొత్తగా కడుతున్న బంగళామాదే. బస్‌స్టాప్‌లో పరిచయమేగదా, అని మీరు తోసెయ్యకుండా, వీలుచూచుకుని ఓసారి మా యింటికిరండి. మిసెస్ సులేమాన్‌ఖాన్ ఇల్లని చెపితే,

అక్కడ ఎవరైనా మిమ్మల్ని మా ఇంటికి తీసుకువచ్చి దిగ విడిచిపోతారు." అన్నది.

ఆ ఆహ్వానం జానక్కి చాలా విస్మయం కలిగించింది. ఆ మరుక్షణంలోనే ఆనందంతో ఆమె హృదయం ఉప్పొంగిపోయింది. కలక్టర్ భార్యతో పరిచయం, ఆమె యింటికి రాకపోకలు, ఎంత గొప్ప అవకాశం! అంతలో జానకి మనస్సులో ఒక ఆశాకిరణం తళుక్కుమన్నది. తన ప్రార్థనల్ని ఆలకించి భగవంతుడే ఈమెను యిక్కడికి పంపాడనుకున్నదామె. ఇంతకుముందు తాను ఇంగితం కోల్పోయి భగవంతుణ్ణి దూషించింది అందుకామె మనస్సులోనే లెంపలు వేసుకుని, మళ్ళీ ఉద్యోగం రాగానే, తిరుపతికి వస్తానని మొక్కుకున్నది.

జానక్కి, కలెక్టరు భార్యకేసి కొంచెం దగ్గరగా నడచి, జంకుతూనే తన ప్రస్తుతస్థితి అంతా ఏకరువుపెట్టింది. ఆవిడ ఎంతో ఓపిగ్గా, శ్రద్ధగా, అంతావిని, ఎంతో సానుభూతిగా, "మరీ అంతదిగులు పడిపోకండి. మా కలెక్టరుగారు ఎల్లుండే రాబోతున్నారు. మీ అదృష్టం! ఆయన నా మాట కాదనరు. హైదరాబాదులో పెద్ద పెద్ద ఆఫీసర్లందరూ ఆయనకు తెలిసినవాళ్ళే. నిమిషాలమీద మీ కెక్కడోక్కడ ఉద్యోగం అయిపోతుంది. ఈ లోపల అట్టే మనస్సును కష్టపెట్టుకోకండి" అన్నది.

జానక్కి ఆ మాటలతో నెత్తిమీది బరువు ఎవరో చెయ్యి ఆసరాతో దించిపెట్టి గాఢాంధకారంలో దారికానక అలమటించిపోతున్న తనకు, ఎవరో చేయి సాయంఇచ్చి, కర

దీపికతో దారి చూపినట్టుగా ఆమె ఆనందపడింది. చీకటి గదిలో ఏదో అదృశ్య హస్తం స్విచ్ ఆన్ చేసి మెర్క్యురీ లైటు వెలిగించినట్టు, జానకి ముఖం మిలమిలా మెరిసి పోయింది.

"మీ సహాయం మర్చిపోనండి. ఎల్లుండి తప్పక మీ ఇంటికొస్తాను." అన్నది జానకి ఎంతో వినయంగా. అంతలో బస్ వచ్చింది. ఈసారి జనం తొక్కిసలాట అంతగా లేదు. ఇద్దరూ బస్సెక్కి ప్రక్కపక్కనే కూర్చున్నారు. కలెక్టరు భార్య ఏవేవో చెప్తూకుపోతూనే వున్నది. జానకి ఊఁ కొడుతూ, తలాడిస్తున్నది. కాని, ఆమె ఏదీ శ్రద్ధగా వినటంలేదు. ఆమె మనస్సు ఊహాలోకాల్లో విహరిస్తున్నది. ఇకనుంచి తనకు గొప్ప హోదాలోవున్న వ్యక్తి రికమెండేషన్ అవసరం అయినప్పుడల్లా దొరుకుతుంది. అసలు దొరికిన ఉద్యోగం పోతుందన్న భయమే వుండదు.

బస్ కండక్టర్ టిక్కెట్ అడిగాడు. జానకి పాస్ అని చెప్పింది. కలెక్టర్ భార్యకేసి చేయిచూపాడు. ఆమెఎంతో తాపీగా పెద్దపర్స్‌లోంచి డబ్బు బయటికితీసే ప్రయత్నం ప్రారంభించింది. కండక్టరు విసుక్కుంటున్నట్టు ముఖం పెట్టాడు. జానకి వెంటనే తన పర్స్‌లోంచి డబ్బుతీసి టిక్కెట్టుకొన్నది. దాన్ని యివ్వబోయేసరికి మిసెస్ ఖాన్ చిరుకోపం కనబరుస్తూ, "మీరు కొన్నారా? ఎందుకండీ, నేను డబ్బుతీస్తుంటే!" అన్నది.

జానకి మాట్లాడలేదు. అతిగా డబ్బున్న వాళ్ళలో కొందరు పిసినారులుగా వుండటం ఆమె ఎరుగును. బహుశా,

ఈ కలెక్టరుగారి శ్రీమతి ఆ కోవకు చెందుతుందేమో అనుకున్నదామె. అంతలో బస్ బేగంపేట స్టేషన్ సమీపించింది. కలెక్టర్ల గృహిణి చేయి బయటకి పెట్టి, "అదుగో, చూడండి! అదే, మా నాన్నగారి బంగళా" అని చెప్పింది. జానకి అటుకేసి చూసింది. చీకట్లో అన్నిళ్ళూ మసకమసకగానే కన్పిస్తున్నాయి. అయినా ఆ గొప్పింటావిడ ఏమనుకుంటుందో అని, ఆమె అతి జాగ్రత్తగా ఆ ప్రాంతంకేసి చూస్తూ, చిన్న గొంతుకతో "బంగళా చాలా పెద్దదిలా వుందండీ. అందంగా వుంది" అనేసింది.

జానకి తలతిప్పి చూసేసరికి ఆమె ప్రక్కన కలెక్టరుగారి భార్యకు బదులుగా, ఓ లావుపాటి ముసలావిడ కూర్చుని వుంది. జానకి ఆశ్చర్యంగా బస్సునుంచి దిగిపోయే ద్వారంకేసి చూసింది. ఆవిడ బస్ దిగడానికి సిద్ధంగా అక్కడ నిలబడి ఉన్నది: అంతలో బస్ ఆగింది. ఆవిడ చప్పున దిగి చీకటిలో కలిసిపోయింది.

జానకికి ఆమె ప్రవర్తన ఆశ్చర్యాన్నీ, అనుమానాన్నీ కూడా కలిగించింది. అంతవరకూ తనతో ఎంతో ఆప్యాయంగా మాట్లాడినావిడ చెప్పా చెయ్యకుండా అంత హడావుడిగా బస్ ఎందుకు దిగిపోయినట్టు? ఆమె చెప్పినవన్నీ అబద్ధాలేనా? అసలు ఆమె కలక్టర్ భార్య కాదా? ఊహూ: అలా అయివుండదు. బస్ స్టాప్‌లో నిలబడి ఉన్న తనతో, ఆవిడ అన్ని అబద్ధాలు చెప్పవలసిన అవసరం ఏముంటుంది?

జానకి తన మనస్సులో రేగిన అనుమానాలన్నిటినీ ఒక పక్కకు నెట్టేసింది. ఉద్యోగావసరం, అది దొరుకుతుందన్న

ఆశా, ఆమెను జోకొట్టినై. తను ఎల్లుండి తప్పకుండా, ఆవిడ ఇంటికి వెళ్ళి భర్తద్వారా ఉద్యోగానికి మంచి రికమండేషన్ సంపాదించుతుంది.

మరో అయిదు నిమిషాలకల్లా బస్ జానకి దిగిపోవలసిన చోటుకు చేరింది. ఆమె హడావుడిగా పుస్తకాలు సర్దుకుని లేవబోతూ, పర్స్ కనబడక, షాక్ తిన్నట్టయి పోయి సీట్ లో కూలబడింది. పర్స్ సీట్లో ఏమూలా లేదు. కిందకు జారిందేమో అని వెతికితే, అక్కడా లేదు. జానకి నిర్విణ్ణురాలయింది. కళ్ళు గిర్రున తిరిగాయి. బస్ కండక్టర్ ఆమె స్థితి గమనించి, ఏమీ ప్రశ్నించకుండానే, తనూ ఆ చుట్టుపక్కల సీట్లన్నింటికిందా వెతికాడు. బస్ ప్రయాణీకుల్లో కొందరు బస్ యీ చివరి నుంచి, ఆ చివరవరకూ గాలించారు. పర్స్ దొరకలేదు.

"ఇందాక మీ ప్రక్కన కూచున్నావిడెవరు?" అని అడిగాడు కండక్టరు జానకిని.

"నాకు లోగడ పరిచయం లేదు. జిల్లా కలెక్టరు భార్యనని చెప్పింది." అన్నది జానకి నీరసంగా.

బస్ లో కొందరు పెద్దగా నవ్వారు. జానకి బిక్క మొహంతో వాళ్ళ కేసి చూసింది.

"అమ్మా! మీరు బొత్తి అమాయకులు. కలెక్టరుగారి భార్యకు యీ అర్ధరాత్రి వేళ బస్సుల్లో తిరగాల్సిన ఖర్మేం పట్టె! ఈ మధ్య ఆడ జేబు దొంగలు బయల్దేరారు" అన్నాడు కండక్టరు సానుభూతిగా.

"జేబుదొంగా! చూట్టానికి గొప్పింటి మనిషిలా కనిపించింది." అన్నది జానకి నూతిలోనుంచి మాట్లాడు తున్నట్టు.

"అలా వుంటేనే ఎవరికీ అనుమానం కలగదు" అన్నాడు కండక్టరు. బస్ ప్రయాణీకులు తలా ఒక మాటన్నారు:

"నైలాన్‌లూ, జార్జెట్‌లూ వేసేసింది."

"అదో లెఖ్కా! ఇతర్లు నెలల్లా కష్టపడి సంపాదించే డబ్బు తానొక్క రోజులో స్వాహా అనగలదు"

"పాపం, చిన్నపిల్లని ఎంత మోసం చేసింది." అన్నది లావుపాటి ముసలావిడ, జానకి ముఖం లోకి జాలిగా చూస్తూ.

జానకి యివేవీ వినిపించుకునే స్థితిలో లేదు. నీరసించిపోయిన శరీరంలో ఒక్క సారిగా దయ్యాబ్బలం ప్రవేశించినట్టయి, ఆమె గబ గబా బస్ దిగింది. కాని, ఆ తరువాత ఇంటికేసి నడిచేందుకు, ఆమె కాళ్ళాడలేదు. అడుగు తీసి అడుగు వేస్తుంటే, తానేదో ఇసుక పాతర్లోకి కుంగి పోతున్నట్టుగా ఆమెకు భయంకలిగింది.

జానకి ఇంటిని సమీపించే సరికి, వరండాలో తల్లి గోడకు చేరగిలబడి వూపిరి సలపకుండా దగ్గుతూండడం కనిపించింది. కూతురు గడపదగ్గిరకు రావడం చూస్తూనే ఆమె, "ఇంతపొద్దు పోయిందేమమ్మా? ఎక్కడికెళ్ళావ్?" అంటూ వచ్చే ఆయాసాన్ని ఆపుకుంటూ ప్రశ్నించింది.

ఎన్నడూ లేంది, జానకి కా క్షణంలో తల్లి అడిగిన ప్రశ్న ఏదో తిట్టుగా, నేరారోపణగా వినబడింది. ఆమె చుర చురలాడుతూ, "ఆఁ, వెళ్ళాను యమలోకానికి! అక్కడా

నాకు చోటు దొరక లేదు." అంటూ గడపదాటి గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది;

తల్లి కూతురు కేసి ఆశ్చర్యంగా చూసింది. ఇంత కటువైన జవాబు ఆమె ఏనాడూ విని వుండదు. ఏం జరిగి వుంటుంది ? అనుకుంటూ ఆమె లేవ బోయేంతలో, దగ్గు తెర వచ్చి ఉక్కిరి బిక్కిరై పోయింది. జానకి గుండెలు తరుక్కుపోయే బాధతో, దుఃఖంతో మంచం మీద పడుకుని, దిండులో తల పెట్టుకుని వెక్కి వెక్కి ఏడ్వ సాగింది.

"అక్కయ్యా!" అంటూ కోడి గుడ్డు లాంతరు ముందు కూర్చుని చదువుకుంటున్న పదేళ్ళ తమ్ముడు జానకిని పిలిచి, ఆమె పలకక పోయే సరికి గొంతు పెద్దది చేసి "అక్కయ్యా! రేపు ఫీజు కట్టక పోతే నన్ను పరీక్షకు కూర్చో నివ్వరట" అన్నాడు.

గుండెలవిసి పోయేలా దగ్గుతున్న తల్లి దగ్గూ, పదేళ్ళ పసి వాని దీన వచనాలూ జానకి వెక్కిళ్ళతో కలిసి—గాఢ నిద్రలో వున్న ధర్మ దేవతకు మేలు కొలుపు పాడాయి; ఆ ఇల్లు ఓ వింత వాతావరణంతో నిండి పోయింది.

రాబందులు అన్ని కాలాల్లోనూ విశృంఖలా జీవులు. వాటికి నైతిక విలువలంటూ వున్న సంగతే తెలియదు. పైగా వాటికి ఆ నైతిక విలువలతో అవసరం కూడా లేదు. అందుకే నేమో హత్య కంటె దొంగతనం పెద్దనేరంగా నైతిక శాస్త్రంలో నిర్వచించ బడింది.